

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 13 juli 2023 *

”Begäran om förhandsavgörande – Artikel 19.1 andra stycket FEU – Rättsstatsprincipen – Effektivt domstolsskydd på unionsrättens område – Domares oavhängighet – Unionsrättens företrädare – Artikel 4.3 FEU – Skyldighet att samarbeta lojalt – Beslut av Izba Dyscyplinarna (avdelningen för disciplinära mål) vid Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) att upphäva en domares straffrättsliga immunitet och att stänga av vederbörande från tjänsten – Avdelning som inte är oavhängig och opartisk – Ändring av sammansättningen av den avdelning som ska pröva ett mål som dittills tilldelats denna domare – Förbud för nationella domstolar att ifrågasätta legitimiteten hos en domstol, att hindra en domstols funktion eller pröva huruvida en domares utnämning eller dennes rätt att utöva dömande befogenhet har giltig verkan vid äventyr av disciplinära åtgärder – Skyldighet för de berörda domstolarna och de organ som ansvarar för att fastställa och ändra sammansättningen av de dömande sammansättningarna att inte tillämpa de åtgärder varigenom den berörda domarens immunitet har upphävts och varigenom vederbörande stängts av från sin tjänst – Skyldighet för dessa domstolar och organ att inte tillämpa nationella bestämmelser vari nämnda förbud föreskrivs”

I de förenade målen C-615/20 och C-671/20,

angående två beslut att begära förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, från Sąd Okręgowy w Warszawie (Regionala domstolen i Warszawa, Polen), av den 18 november 2020 respektive den 9 december 2020, som inkom till domstolen samma datum, i brottmålen

YP m.fl. (C-615/20)

M. M. (C-671/20),

ytterligare deltagare i rättegången:

Prokuratura Okręgowa w Warszawie,

Komisja Nadzoru Finansowego m.fl. (C-615/20),

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen),

sammansatt av ordföranden K. Lenaerts, vice-ordföranden L. Bay Larsen, avdelningsordförandena A. Arabadjiev, A. Prechal (referent), E. Regan och L.S. Rossi, samt domarna M. Ilešič, N. Piçarra, I. Jarukaitis, A. Kumin, N. Jääskinen, I. Ziemele, J. Passer, Z. Csehi och O. Spineanu-Matei,

* Rättegångsspråk: polska.

generaladvokat: A.M. Collins,

justitiesekreterare: handläggaren M. Siekierzyńska,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 28 juni 2022,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Prokuratura Okręgowa w Warszawie, genom S. Bańko, M. Dubowski och A. Reczka,
- Y.P., genom B. Biedulski, advokat,
- Polens regering, genom B. Majczyna, K. Straś och S. Żyrek, samtliga i egenskap av ombud,
- Belgiens regering, genom M. Jacobs, C. Pochet och L. Van den Broeck, samtliga i egenskap av ombud,
- Danmarks regering, genom J. Farver Kronborg, J. Nymann-Lindegren, V. Pasternak Jørgensen och M. Søndahl Wolff, samtliga i egenskap av ombud,
- Nederländernas regering, genom K. Bulterman, A.M. de Ree och C.S. Schillemans, samtliga i egenskap av ombud,
- Finlands regering, genom H. Leppo, i egenskap av ombud,
- Sveriges regering, genom A. Runeskjöld och H. Shev, båda i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, företrädd av K. Herrmann och P.J. O. Van Nuffel, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 15 december 2022 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Respektive begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 2 och artikel 19.1 andra stycket FEU, artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan), principen om unionsrättens företräde, principen om lojalt samarbete i artikel 4.3 FEU, samt rättssäkerhetsprincipen.
- 2 Respektive begäran har framställts dels i brottmål som inletts av Prokuratura Okręgowa w Warszawie (regionala åklagarmyndigheten i Warszawa, Polen) mot Y.P. m.fl. avseende ett flertal brott, dels inom ramen för ett förfarande mellan nämnda regionala åklagarmyndighet och M.M. angående ett förordnande om tvångsvis inteckning i en fastighet som tillhör M.M.

Tillämpliga bestämmelser

Konstitutionen

- 3 I artikel 45.1 i Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Republiken Polens konstitution) (nedan kallad konstitutionen) föreskrivs följande:

”Var och en har rätt att utan oskäligt dröjsmål få sin sak prövad i en rättvis och offentlig rättegång inför en behörig, oavhängig och opartisk domstol.”

- 4 Enligt artikel 179 i konstitutionen ska Republiken Polens president utnämna domare på förslag av Krajowa Rada Sądownictwa (Nationella domstolsrådet, Polen) (nedan kallat KRS) för obestämd tid.

- 5 Artikel 180 i konstitutionen har följande lydelse:

”1. Domarna är oavsättliga.

2. En domare kan inte entledigas, avstängas från tjänsten, omplaceras till en annan domstol eller en annan tjänst mot sin vilja, förutom i enlighet med ett domstolsbeslut och endast i de fall som föreskrivs i lag.

...”

- 6 I artikel 181 i konstitutionen föreskrivs följande:

”En domare kan endast ådra sig straffrättsligt ansvar eller frihetsberövas sedan en domstol som inrättats enligt lag har beviljat tillstånd härtill ...”

Lagen om Högsta domstolen

- 7 Genom Ustawa o Sądzie Najym (lagen om Högsta domstolen) av den 8 december 2017 (Dz. U. 2018, position 5) inrättades bland annat en ny avdelning vid Sąd Najwyższy (Högsta domstolen, Polen), kallad Izba Dyscyplinarna (avdelningen för disciplinära mål) (nedan kallad avdelningen för disciplinära mål), såsom följer av artikel 3 punkt 5 i denna lag.

- 8 Genom Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najym oraz niektórych innych ustaw (lag om ändring av lagen om allmänna domstolars organisation, lagen om Högsta domstolen och vissa andra lagar) av den 20 december 2019 (Dz. U. 2020, position 190), som trädde i kraft den 14 februari 2020, ändrades lagen om Högsta domstolen, bland annat såtillvida att en ny punkt 1a i artikel 27.1 infördes i sistnämnda lag.

- 9 I artikel 27.1 i lagen om Högsta domstolen i dess ändrade lydelse föreskrivs följande:

”Avdelningen för disciplinära mål ska vara behörig att avgöra följande mål och ärenden:

1) disciplinära mål:

...

b) mål och ärenden som prövas av [Sąd Najwyższy (Högsta domstolen)] i samband med disciplinära förfaranden enligt följande lagar:

...

– [ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych (lag om de allmänna domstolarnas organisation) av den 27 juli 2001 (Dz. U. 2001, nr 98, position 1070)],

– ...

...

1a) mål om tillstånd att inleda ett straffrättsligt förfarande mot domare, domarassessorer, åklagare och biträdande åklagare eller om att gripa dem.

...”

Lagen om allmänna domstolar

10 I artikel 41b i lagen om allmänna domstolars organisation (se punkt 9 ovan), i dess lydelse enligt den ovan i punkt 8 nämnda lagen av den 20 december 2019 (nedan kallad lagen om allmänna domstolar), föreskrivs följande:

”1. Behörighet att pröva ett klagomål eller en ansökan rörande en domstols verksamhet tillkommer den domstolens ordförande.

...

3. Behörighet att pröva ett klagomål rörande verksamhet som utövas av ordföranden för en sąd rejonowy (distriktsdomstol, Polen), ordföranden för en sąd okręgowy (regional domstol, Polen) eller ordföranden för en sąd apelacyjny (appellationsdomstol, Polen) tillkommer ordföranden för sąd okręgowy (den regionala domstolen), ordföranden för sąd apelacyjny (appellationsdomstolen) respektive [KRS].”

11 I artikel 42a i lagen om allmänna domstolar föreskrivs följande:

”1. Inom ramen för domstolars eller domstolsorgans verksamhet är det inte tillåtet att ifrågasätta lagenligheten vad gäller domstolar, statens konstitutionella organ och organ som utövar tillsyn och rättsskydd.

2. En allmän domstol eller något annat maktutövande organ får inte fastställa eller bedöma lagenligheten av utnämningen av en domare eller den behörighet att fullgöra sådana rättskipande uppgifter som följer av utnämningen.”

12 I 47a.1 i denna lag föreskrivs följande:

”Mål ska slumpmässigt tilldelas domare och assessorer efter särskilda kategorier av mål, med undantag för tilldelning av mål till en jourhavande domare.”

13 I artikel 47b i nämnda lag anges följande:

”1. Det är endast tillåtet att ändra en domstols sammansättning om det inte är möjligt att handlägga målet i dess nuvarande sammansättning eller om det föreligger ett bestående hinder mot att pröva målet i dess aktuella sammansättning. Artikel 47a ska gälla i tillämpliga delar.”

...

3. De beslut som avses i [stycke 1]... ska fattas av domstolens ordförande eller av en domare som utses av ordföranden.”

14 I artikel 80 i lagen om allmänna domstolar föreskrivs följande:

”1. En domare får inte gripas eller lagföras utan tillstånd från den behöriga disciplinära domstolen ...

...

2c. Den disciplinära domstolen ska anta ett beslut om att tillåta lagföring av en domare om det finns tillräckligt berättigade skäl att anta att domaren har begått brottet. Beslutet ska innehålla ett tillstånd till lagföring och skälen för detta.

...”

15 I artikel 107.1 i denna lag föreskrivs följande:

”En domare åläggs disciplinärt ansvar för fel i tjänsten (överträdelser av disciplinär karaktär) i bland annat följande fall:

...

2) En handling eller fall av underlåtenhet som kan hindra eller allvarligt äventyra en rättslig myndighets verksamhet.

3) Handlingar som ifrågasätter en domares anställningsförhållande, huruvida utnämningen av en domare har skett med giltig verkan eller huruvida ett konstitutionellt organ i Republiken Polen är legitimt.

...”

16 I artikel 110.2a i denna lag föreskrivs följande:

”... De ärenden som avses i artikel 80... avgörs i första instans av [Sąd Najwyższy (Högsta domstolen)] som dömer i en sammansättning av en domare på avdelningen för disciplinära mål och, i andra instans, av [Sąd Najwyższy (Högsta domstolen)], som dömer i en sammansättning av tre domare på avdelningen för disciplinära mål.”

17 I artikel 129.1–129.3 i denna lag föreskrivs följande:

”1. Den disciplinära domstolen får ta en domare ur tjänst, mot vilken ett disciplinärt förfarande eller ett förfarande angående bristande rättshandlingsförmåga har inletts, samt när ett beslut om tillstånd att inleda ett straffrättsligt förfarande mot den berörda domaren har meddelats.

2. Om den disciplinära domstolen antar ett beslut om att bevilja tillstånd att inleda ett straffrättsligt förfarande mot en domare för uppsåtligt brott som omfattas av allmänt åtal, ska domaren per automatik stängas av från sin tjänst.

3. När den disciplinära domstolen stänger av en domare från dennes tjänst ska den sätta ned vederbörandes lön med mellan 25 och 50 procent under den tid som avstängningen varar.”

Strafflagen

18 I artikel 241.1 i kodeks karny (strafflagen) föreskrivs att ”den som utan tillstånd offentliggör uppgifter om en brottsutredning innan de framkommer under domstolsförfarandet döms till böter, till samhällstjänst eller till fängelse i högst två år”.

Straffprocesslagen

19 I artikel 439.1 i kodeks postępowania karnego (straffprocesslagen) föreskrivs följande:

”Oberoende av ramarna för talan och de återopade grunderna samt rättsstridighetens inverkan på innehållet i avgörandet ska domstolen i andra instans vid sammanträde ogiltigförklara det angripna avgörandet om

1) en person som inte har befogenhet att fatta beslut, som inte har rättshandlingsförmåga eller som är föremål för en jävsinvändning enligt artikel 40 har deltagit i avgörandet,

2) om domstolen inte var sammansatt i vederbörlig ordning eller om en av dess ledamöter inte var närvarande under hela den tid som förhandlingen pågick,

...”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

Mål C-615/20

20 På grundval av ett åtal av den 7 februari 2017 som väckts av den regionala åklagarmyndigheten i Warszawa har YP och tretton andra tilltalade åtalats vid Sąd Okręgowy w Warszawie (Regionala domstolen i Warszawa, Polen) för en rad brott som medfört skada för 229 brottsoffer. Målet tilldelades en ensamdomare vid denna domstol, bestående av domare I.T. Målet vid den nationella domstolen uppgår till 197 volymer och mer än hundra förhandlingar har redan hållits inför den domaren, under vilka de tilltalade, offren och över 150 vittnen har hörts. När begäran om förhandsavgörande i mål C-615/20 framställdes närmade sig förfarandet sitt slutskede. Endast några vittnen och sakkunniga återstod att höras.

- 21 Den 14 februari 2020 lämnade Prokuratura Krajowa Wydział Spraw Wewnętrznych (Nationella åklagarmyndigheten, avdelningen för inrikes frågor, Polen) in en ansökan till avdelningen för disciplinära mål om tillstånd att lagföra domare I.T. för att ”den 18 december 2017 i Warszawa, i egenskap av statsanställd ... offentligt ha åsidosatt sina åligganden i tjänsten ... och ha överskridit sina befogenheter ..., genom att tillåta representanter för media att ta bilder och ta upp ljud under förhandlingen vid [Sąd Okręgowy w Warszawie (Regiondomstolen i Warszawa)] i målet ... samt under den muntliga redogörelsen för skälen i det målet, och genom att på så sätt lämna ut uppgifter som härrör från förundersökningsförfarandet vid den regionala åklagarmyndigheten i Warszawa i ärendet till icke behöriga personer utan det samtycke som krävs enligt lag av den behöriga personen ..., uppgifter som den berörde domaren hade erhållit vid utövandet av sina uppgifter, och följaktligen genom att han agerat till nackdel för allmänintresset, vilket utgör ett brott i den mening som avses i artikel 231.1 i strafflagen, jämförd med artikel 266.2, artikel 241.1 och artikel 11.2 i samma lag”.
- 22 Den 9 juni 2020 avslög avdelningen för disciplinära mål, som avgjorde målet i första instans med ensamdomare, denna ansökan. Efter överklagande av den nationella åklagarmyndigheten beslutade samma avdelning, i andra instans i sammansättning av tre domare, genom ett beslut av den 18 november 2020 (nedan kallat det omtvistade beslutet), att ett straffrättsligt förfarande skulle inledas mot domaren I.T., att denne skulle avstängas från sin tjänst och att lönen skulle sättas ned med 25 procent under den period då avstängningen varade.
- 23 Den hänskjutande domstolen, som är den sammansättning av Sąd Okręgowy w Warszawie (Regionala domstolen i Warszawa) som för närvarande ansvarar för det straffrättsliga förfarande som avses i punkt 20 ovan och där domaren I.T. är ensamdomare, har påpekat att det omtvistade beslutet kan utgöra hinder mot att denna dömande sammansättning fortsätter förfarandet.
- 24 Under dessa omständigheter beslutade Sąd Okręgowy w Warszawie (Regiondomstolen i Warszawa) att vilandeförklara målet och hänskjuta följande frågor till EU-domstolen för ett förhandsavgörande:
 - ”1) Ska unionsrätten – särskilt artikel 47 i [stadgan] och rätten till ett effektivt rättsmedel inför en domstol samt rätten att inom skälig tid få sin sak prövad i en rättvis och offentlig rättegång och inför en oavhängig och opartisk domstol som har inrättats enligt lag – tolkas så, att den utgör hinder mot en sådan nationell lagstiftning som det närmare redogörs för i frågorna 2 och 3 nedan, det vill säga [artiklarna 80, 110.2a och 129 i den ändrade lagen om de allmänna domstolarnas organisation] och artikel 27.1 punkt 1a i [den ändrade lagen om Högsta domstolen], vilka [gör det möjligt för avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen] att upphäva en domares immunitet och stänga av vederbörande från sin tjänst, och därmed faktiskt förhindra denne domare från att döma i det mål som tilldelats vederbörande, i synnerhet med beaktande av följande:
 - a) Avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen utgör inte en ’domstol’ i den mening som avses i artikel 47 i stadgan, artikel 6 i [Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, som undertecknades i Rom den 4 november 1950] och artikel 45.1 i den polska konstitutionen (dom av den 19 november 2019, A.K. m.fl. (Oavhängigheten hos avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen), C-585/18, C-624/18 och C-625/18, EU:C:2019:982).
 - b) Ledamöterna på [avdelningen för disciplinära mål] har särskilt starka band till den lagstiftande och verkställande makten (beslut av den 8 april 2020, kommissionen/Polen, C-791/19 R, EU:C:2020:277).

- c) Republiken Polen har ålagts att inte tillämpa vissa bestämmelser i lagen om Högsta domstolen avseende Izba Dyscyplinarna (avdelningen för disciplinära mål) och att inte hänskjuta de mål som är anhängiga vid den avdelningen till en sammansättning som inte uppfyller kraven på oavhängighet (beslut av den 8 april 2020, kommissionen/Polen, C-791/19 R, EU:C:2020:277)?
- 2) Ska unionsrätten – särskilt artikel 2 FEU och värdet av rättsstaten enligt den bestämmelsen, samt de krav på ett effektivt domstolsskydd som följer av artikel 19.1 andra stycket FEU – tolkas så, att bestämmelserna om det disciplinära systemet och således reglerna om de personer som har i uppdrag att utöva rättskipning även omfattar bestämmelser om straffansvar eller frihetsberövande (häktning) av en domare i nationell domstol, såsom artikel 181 i [den polska konstitutionen], jämförd med artiklarna 80 och 129 i [den ändrade lagen om de allmänna domstolarnas organisation], då följande framgår av dessa bestämmelser:
- a) För straffrättsliga förfaranden mot eller frihetsberövande (häktning) av en domare vid nationell domstol, i regel på åklagarens begäran, krävs tillstånd från behörig disciplinär domstol.
 - b) En disciplinär domstol, som har beslutat att tillåta straffrättsliga förfaranden mot eller frihetsberövande (häktning) av en domare vid en nationell domstol, får (och är i vissa fall skyldig) att stänga av domaren från sin tjänst.
 - c) Genom att stänga av en domare vid nationell domstol från sin tjänst är den disciplinära domstolen även skyldig att, inom de gränser som anges i dessa bestämmelser, sänka domarens lön under den tid som avstängningen varar?
- 3) Ska unionsrätten – särskilt de bestämmelser som nämns i den andra frågan – tolkas så, att den utgör hinder mot bestämmelser i en medlemsstat, såsom artikel 110.2a i [den ändrade lagen om de allmänna domstolarnas organisation] och artikel 27.1 punkt 1a i [den ändrade lagen om Högsta domstolen], vilka innebär att mål som avser tillstånd att inleda straffrättsliga förfaranden mot eller besluta om frihetsberövande (häktning) av en domare vid nationell domstol, såväl i första som i andra instans, omfattas av den exklusiva behörigheten för avdelningen för disciplinära mål, med beaktande av bland annat följande omständigheter:
- a) Inrättandet av avdelningen för disciplinära mål inföll samtidigt med en ändring av reglerna för utnämning av ledamöter till det organ [KRS] som deltar i utnämningsförfarandet för domare, och på vars förslag samtliga ledamöter på avdelningen för disciplinära mål utnämns.
 - b) Den nationella lagstiftaren har uteslutit möjligheten att omplacera domare vid den nationella domstolen i sista instans (Högsta domstolen) (inom vars struktur avdelningen för disciplinära mål inrättats) till avdelningen för disciplinära mål, vilket innebär att endast nya ledamöter som utsetts på förslag av KRS, i dess nya sammansättning, kan tjänstgöra på avdelningen för disciplinära mål.
 - c) Avdelningen för disciplinära mål åtnjuter en särskilt hög grad av självständighet inom Sąd Najwyższy [(Högsta domstolen)].
 - d) Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) har bekräftat i de avgöranden som meddelats för att följa domen av den 19 november 2019, A.K. m.fl. (Oavhängigheten hos avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen) (C-585/18, C-624/18 och C-625/18, EU:C:2019:982), att KRS i sin nya sammansättning inte är ett organ som är oavhängigt i förhållande till den lagstiftande och verkställande makten och att avdelningen för disciplinära mål inte utgör en domstol i den mening som avses i artikel 47 i stadgan, artikel 6 i Europakonventionen och artikel 45.1 i Republiken Polens konstitution.

- e) Ansökan om tillstånd att inleda straffrättsliga förfaranden mot eller att frihetsberöva (häkta) en domare vid en nationell domstol framställs i regel av en åklagare, vars överordnade är ett organ inom den verkställande makten (Minister Sprawiedliwości [(justitieministern)]), som kan ge åklagarna bindande instruktioner avseende innehållet i rättegångshandlingar, samtidigt som ledamöterna på avdelningen för disciplinära mål och KRS i dess nya sammansättning – vilket Sąd Najwyższy ([Högsta domstolen]) har konstaterat i de avgöranden som nämns ovan i punkt 2 d – har ett särskilt nära band till den lagstiftande makten, vilket innebär att avdelningen för disciplinära mål inte kan anses utgöra en tredje part i förhållande till dessa förfaranden.
- f) Republiken Polen har ålagts att inte tillämpa vissa bestämmelser i lagen om Högsta domstolen avseende avdelningen för disciplinära mål och att inte hänskjuta mål som är anhängiga vid den avdelningen till en sammansättning som inte uppfyller kraven på oavhängighet (beslut av den 8 april 2020, kommissionen/Polen (C-791/19 R, EU:C:2020:277)?
- 4) För det fall tillstånd beviljas att inleda straffrättsliga förfaranden mot eller att frihetsberöva (häkta) en domare vid en nationell domstol, vilket innebär att domaren stängs av från sin tjänst med nedsättning av lönen under den tid som avstängningen varar, ska unionsrätten – i synnerhet de bestämmelser som nämns i fråga 2 och principerna [om] unionsrättens företräde, lojalt samarbete enligt artikel 4.3 FEU och rättssäkerhet – tolkas så, att den utgör hinder mot att ett sådant tillstånd, särskilt i fråga om domarens avstängning från sin tjänst, får bindande verkan om det beslutas av ett organ såsom avdelningen för disciplinära mål, vilket innebär
- a) att varje statlig myndighet (inbegripet den hänskjutande domstolen vars sammansättning inkluderar den domare som omfattas av tillståndet samt de organ som är behöriga att utse och ändra nationella domstolars sammansättning) är skyldig att inte beakta detta tillstånd och tillåta att den domare som omfattas av tillståndet deltar i den dömande sammansättningen i denna domstol, och
- b) att den domstol vars sammansättning inkluderar den domare som omfattas av nämnda tillstånd är en domstol som har inrättats enligt lag eller en oavhängig och opartisk domstol, och kan således, i egenskap av 'domstol', pröva frågor om tillämpning eller tolkning av unionsrätten?"
- 25 YP, den regionala åklagarmyndigheten i Warszawa och Europeiska kommissionen har i sina skriftliga yttranden påpekat att den regionala åklagarmyndighetens överklagande av beslutet om hänskjutande i mål C-615/20 ogillades genom beslut av den 24 februari 2021 av Sąd Apelacyjny w Warszawie (Appellationsdomstolen i Warszawa, Polen). Nämnda domstol ansåg att det omtvistade beslutet eventuellt inte utgjorde ett domstolsavgörande, eftersom det hade antagits av avdelningen för disciplinära mål, som inte utgör en oavhängig domstol.

Mål C-671/20

- 26 Den regionala åklagarmyndigheten i Warszawa åtalade M.M. för en rad olika brott, bland annat underlåtenhet att ge in en konkursansökan avseende ett bolag, hindrande av bolagets borgenärer från att få sina fordringar tillgodosedda, underlåtenhet att inge bolagets redovisning och bankbedrägeri.

- 27 I detta sammanhang förordnade åklagaren, genom beslut av den 9 juni 2020, om tvångsvis inteckning i en fastighet som tillhörde M.M. och hans hustru, i syfte att garantera betalning av eventuella böter och eventuella rättegångskostnader som M.M. skulle kunna påföras. M.M. överklagade detta beslut till Sąd Okręgowy w Warszawie (Regionala domstolen i Warszawa), som är den domstol i vilken målet om överklagande tilldelades domare I.T.
- 28 Sedan det omtvistade beslutet antagits förordnade ordföranden för Sąd Okręgowy w Warszawie (Regionala domstolen i Warszawa), med stöd av artikel 47b.1 och 47b.3 i lagen om allmänna domstolar, genom ett beslut av den 24 november 2020, att ordföranden för den underavdelning där domaren I.T. tjänstgör skulle ändra sammansättningen av den dömande sammansättningen i de mål som hade tilldelats denne domare, med undantag för det mål där denne hade framställt en begäran om förhandsavgörande till EU-domstolen, det vill säga mål C-615/20. Ordföranden för nämnda underavdelning antog följaktligen, med hjälp av ett IT-verktyg och i enlighet med bestämmelserna i artikel 47a och artikel 47b.3 i lagen om allmänna domstolar, ett beslut om omfördelning av de mål som ursprungligen tilldelats domare I.T., däribland det mål som avses ovan i punkt 27.
- 29 Enligt den hänskjutande domstolen, det vill säga en annan sammansättning med ensamdomare vid Sąd Okręgowy w Warszawie (Regiondomstolen i Warszawa), till vilken målet tilldelats, vittnar dessa händelser om att ordföranden för denna domstol har tillerkänt det omtvistade beslutet bindande verkan genom att anse att avstängningen av domaren I.T. utgjorde hinder mot att målet prövades av denna domare, alternativt att det förelåg ett varaktigt hinder mot en sådan prövning, i den mening som avses i artikel 47b.1 i lagen om allmänna domstolar.
- 30 Under dessa omständigheter beslutade Sąd Okręgowy w Warszawie (Regiondomstolen i Warszawa) att vilandeförklara målet och hänskjuta följande frågor till EU-domstolen för ett förhandsavgörande:
- ”1) Ska unionsrätten – och i synnerhet artikel 2 FEU och det där uttalade värde som rättsstaten utgör, artikel 19.1 andra stycket FEU, principen om unionsrättens företräde, lojalitetsprincipen och rättssäkerhetsprincipen – tolkas så, att den utgör hinder mot nationell bestämmelse, såsom artikel 41b.1 och 41b.3 i [den ändrade lagen om de allmänna domstolarnas organisation], vilken innebär att ordföranden för en domstol, själv och utan rättslig prövning, kan besluta att ändra domstolens sammansättning till följd av att ett organ, såsom [avdelningen för disciplinära mål], har gett sitt samtycke till att inleda ett straffrättsligt förfarande gentemot en domare som ingick i den ursprungliga sammansättningen i denna domstol (domare vid Sąd Okręgowy (Regionala domstolen)), och detta samtycke medför att nämnde domare stängs av från sin tjänst, vilket bland annat innebär ett förbud för denna domare att delta i avgörandet av de mål vilka tilldelats honom, inklusive de mål som tilldelats honom före detta samtycke beviljades?
- 2) Ska unionsrätten, särskilt de bestämmelser som nämns i fråga 1, tolkas så, att den utgör hinder mot
- a) nationell lagstiftning, såsom artikel 42.1, 41.2 och artikel 107.1 tredje stycket i Prawo o ustroju sądów powszechnych (lag om de allmänna domstolarnas organisation), vilken innebär att det är förbjudet för en nationell domstol att inom ramen för en kontroll av huruvida den uppfyller kraven på att ha inrättats enligt lag, pröva den bindande verkan av och de rättsliga omständigheterna kring det i fråga 1 redovisade samtycket från

- avdelningen för disciplinära mål, ett samtycke som direkt ligger till grund för domstolens ändrade sammansättning, och det av detta samtycke också följer att en domare som försöker företa en sådan prövning kommer att bli föremål för disciplinära åtgärder,
- b) rättspraxis från en nationell domstol såsom Trybunał Konstytucyjny (Författningsdomstolen, Polen), med innebörden att rättsakter från nationella myndigheter, såsom Republiken Polens president eller [KRS], avseende utnämningen av ledamöter till ett organ såsom avdelningen för disciplinära mål, inte kan bli föremål för domstolsprövning, inte heller ur ett EU-rättsligt perspektiv – oavsett överträdelsens allvar och grad – och utnämmandet av en person till domare följaktligen är slutgiltigt och ovedersägligt?
- 3) Ska unionsrätten, särskilt de bestämmelser som nämns i fråga 1, tolkas så, att den utgör hinder mot att det samtycke som avses i fråga 1 tillerkänns bindande verkan – särskilt vad gäller avstängning från domarämbetet – med hänsyn till att detta samtycke lämnats av ett organ, såsom avdelningen för disciplinära mål, och att därmed
- a) samtliga statliga myndigheter (inklusive den hänskjutande domstolen och de organ som är behöriga att fastställa och ändra den nationella domstolens sammansättning, särskilt domstolens ordförande) är skyldiga att bortse från detta samtycke och ge domaren i den nationella domstolen, som är föremål för detta samtycke, ta plats i den dömande sammansättningen,
- b) en domstol vars dömande sammansättning i vilken den domare som ursprungligen tilldelats målet inte längre ingår – enbart på grund av att han är föremål för ovanstående samtycke – inte utgör en domstol som har inrättats enligt lag och således inte, i egenskap av 'domstol', kan uttala sig i frågor om tillämpning eller tolkning av unionsrätten?
- 4) Har det någon betydelse för svaren på de föregående frågorna att avdelningen för disciplinära mål och Trybunał Konstytucyjny (Författningsdomstolen), på grund av bristande oavhängighet och konstaterade åsidosättanden av bestämmelserna om utnämning av deras ledamöter, inte säkerställer ett effektivt domstolsskydd?"

Förfarandet vid domstolen

- 31 De två olika dömande sammansättningarna vid Sąd Okręgowy w Warszawie (Regionala domstolen i Warszawa) som har ingett respektive begäran om förhandsavgörande (nedan kallade de hänskjutande domstolarna) har ansökt om att dessa ska handläggas skyndsamt i enlighet med artikel 105 i domstolens rättegångsregler. Till stöd för sin begäran har de hänskjutande domstolarna i huvudsak gjort gällande att ett sådant förfarande är motiverat i förevarande fall, eftersom svaren på de frågor som ställts kan påverka inte bara deras respektive sammansättning, utan även situationen för andra domare än I.T., beträffande vilka avdelningen för disciplinära mål har vidtagit eller har för avsikt att vidta åtgärder som liknar det omtvistade beslutet.
- 32 I artikel 105.1 i rättegångsreglerna anges att domstolens ordförande, på ansökan av den hänskjutande domstolen eller i undantagsfall på eget initiativ, efter att ha hört referenten och generaladvokaten, får besluta att ett mål om förhandsavgörande ska handläggas skyndsamt, när målet är av sådan beskaffenhet att det måste avgöras utan dröjsmål.
- 33 En sådan skyndsamt handläggning av ett mål utgör ett processrättsligt instrument som är avsett att hantera högst trängande fall. Det framgår även av domstolens praxis att förfarandet för skyndsamt handläggning inte kan tillämpas när den känsliga och komplicerade karaktären hos de rättsliga

problem som ett mål ger upphov till svårligen lämpar sig för tillämpningen av ett sådant förfarande, särskilt när det inte framstår som lämpligt att förkorta den skriftliga delen av förfarandet vid domstolen (beslut av den 6 oktober 2021, W.Ż. (Högsta domstolens avdelning för extraordinär kontroll och offentliga angelägenheter – Tillsättning), C-487/19, EU:C:2021:798).

- 34 I förevarande fall beslutade EU-domstolens ordförande, den 9 december 2020 och 21 januari 2021, efter att ha hört referenten och generaladvokaten, att respektive begäran om skyndsam handläggning som avses i punkt 31 ovan inte kunde bifallas.
- 35 Även om de frågor som ställts visserligen avser grundläggande unionsrättsliga bestämmelser, är de icke desto mindre komplexa och känsliga och ingår i ett nationellt processrättsligt sammanhang som i sig är relativt komplicerat, vilket innebär att de knappast lämpar sig för ett förfarande som avviker från de vanliga handläggningsreglerna. Det har för övrigt även beaktats att andra mål som är anhängiga vid domstolen och som avser frågor som liknar dem som har ställts i förevarande mål redan befinner sig i ett långt framskridet skede av förfarandet.
- 36 Domstolens ordförande beslutade emellertid i nämnda beslut av den 9 december 2020 och den 21 januari 2021 att förevarande mål skulle handläggas med förtur i enlighet med artikel 53.3 i rättegångsreglerna. Genom samma beslut av den 21 januari 2021 förenades dessutom målen C-615/20 och C-671/20 vad gäller det skriftliga och det muntliga förfarandet samt domen.
- 37 Efter det att den skriftliga delen av förfarandet i dessa mål avslutats, vilandeförklarades de genom beslut av domstolens ordförande av den 28 oktober 2021 i avvaktan på att den skriftliga delen av förfarandet i mål C-204/21, kommissionen/Polen (Domares oavhängighet och privatliv) skulle avslutas, med hänsyn till det nära sambandet mellan de frågor som uppkommit i dessa tre mål. Efter att den skriftliga delen avslutats i sistnämnda mål återupptogs förfarandet i de förevarande förenade målen den 23 februari 2022.

Huruvida respektive begäran om förhandsavgörande kan tas upp till prövning

- 38 Den polska regeringen och den regionala åklagarmyndigheten i Warszawa har gjort gällande att respektive begäran om förhandsavgörande av olika skäl inte kan tas upp till prövning.
- 39 De har för det första gjort gällande att eftersom förfarandena i de nationella målen uteslutande regleras av nationell straffrätt, som omfattas av medlemsstaternas exklusiva behörighet, är dessa förfaranden av rent intern karaktär och saknar anknytning till de unionsrättsliga bestämmelser som avses i de frågor som ställts till domstolen. Vad särskilt gäller en sådan rättsakt som det omtvistade beslutet, följer det således av artikel 5 FEU och artiklarna 3 och 4 FEUF att det uteslutande ankommer på medlemsstaterna att besluta om att bevilja domare straffrättslig immunitet och, om så är fallet, fastställa omfattningen av och förfarandet för ett eventuellt upphävande av denna immunitet samt följderna av ett sådant upphävande av immuniteten.
- 40 När det gäller dessa bestämmelsers räckvidd framgår det av domstolens fasta praxis att även om domstolväsendets organisation i medlemsstaterna, bland annat de nationella domstolarnas inrättande, sammansättning, behörighet och deras funktion, samt de bestämmelser som reglerar förfarandet för utnämning av domare och även de regler som är tillämpliga på domarnas ställning och tjänsteutövning, omfattas av medlemsstaternas befogenhet, är medlemsstaterna likväl skyldiga att vid utövandet av denna befogenhet iaktta de skyldigheter som åligger dem enligt unionsrätten, och särskilt enligt artiklarna 2 och 19 FEU (se, för ett liknande resonemang, dom av

den 15 juli 2021, kommissionen/Polen (Disciplinära förfaranden gentemot domare), C-791/19, EU:C:2021:596, punkterna 56, 60–62 och 95 och där angiven rättspraxis, och dom av den 22 februari 2022, RS (Verkan av domar från en författningsdomstol), C-430/21, EU:C:2022:99, punkt 38 och där angiven rättspraxis).

- 41 Det kan dessutom konstateras att de argument som nämns i punkt 39 ovan i huvudsak avser räckvidden hos, och därmed tolkningen av, de unionsbestämmelser som är föremål för tolkningsfrågan. Vidare handlar den polska regeringens argument om vilka verkningar som dessa unionsbestämmelser ska tillmätas, särskilt med beaktande av unionsrättens företräde. Sådana argument som avser prövningen i sak av tolkningsfrågan, är följaktligen till sin natur sådana att de inte kan innebära att denna fråga ska avvisas (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 november 2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim m.fl., C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, punkt 54 och där angiven rättspraxis).
- 42 För det andra anser den polska regeringen och den regionala åklagarmyndigheten i Warszawa att respektive begäran om förhandsavgörande inte kan tas upp till prövning på grund av att EU-domstolens svar på de ställda frågorna inte är nödvändiga för utgången i de nationella målen och i synnerhet att de inte kan leda till avgöranden som de hänskjutande domstolarna kan meddela inom ramen för dessa förfaranden.
- 43 Enligt den polska regeringen kan nämligen ingen av dessa domstolar ifrågasätta det omtvistade beslutet. Även om EU-domstolen tillät en av dessa domstolar att bortse från detta beslut, finns det enligt nationell rätt inte någon processuell grund som gör det möjligt för dem att på nytt tilldela de nationella målen till den domstol där de ursprungligen anhängiggjorts.
- 44 Den polska regering anser att tolkningsfrågorna i själva verket endast är relevanta inom ramen för det pågående straffrättsliga förfarandet mot domare I.T. Eventuella tvivel om tolkningen av sådana unionsrättsliga bestämmelser som de som åberopats av de hänskjutande domstolarna ska nämligen prövas inom ramen för detta straffrättsliga förfarande, där den berörda domaren har ställning som part, och inte inom ramen för de nationella förfaranden som domaren slumpvis tilldelats innan vederbörande avstängdes genom det omtvistade beslutet. Vid förhandlingen vid domstolen gjorde den polska regeringen gällande att denna bedömning också bekräftas av de slutsatser som följer av punkterna 60 och 71 i domen av den 22 mars 2022, Prokurator Generalny m.fl. (Avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen – Tillsättning), C-508/19, EU:C:2022:201).
- 45 Vad gäller det nationella förfarandet i mål C-615/20 har den regionala åklagarmyndigheten i Warszawa gjort gällande att beslutet om vilandeförklaring av detta förfarande, som meddelats av den hänskjutande domstolen i nämnda mål, hindrar att förfarandet avslutas genom att den domstolen meddelar en dom i dess nuvarande sammansättning och att skälet till vilandeförklaringen, för det fall en ny dömande sammansättning utses, inte längre föreligger, eftersom det omtvistade beslutet endast avser domare I.T. När det gäller förfarandet vid den nationella domstolen i mål C-671/20, utgör domare I.T.:s avstängning från tjänsten ett varaktigt hinder mot att förfarandet fullföljs, vilket är ett legitimt skäl att omfördela det mål som hänförde sig till detta förfarande för att säkerställa dess effektivitet med iakttagande av de berörda enskildas rättigheter.
- 46 Härvidlag ska det noteras att båda de hänskjutande domstolarna i förevarande fall, inom ramen för de nationella mål som är anhängiga vid dem, har ställts inför processuella frågor som ska avgöras *in limine litis* och vars lösning beror på en tolkning av de unionsrättsliga bestämmelser och

principer som tolkningsfrågorna avser. I mål C-615/20 syftar dessa frågor nämligen till att få klarhet i huruvida det finns grund för den ensamdomare som utgör den hänskjutande domstolen, mot bakgrund av dessa unionsrättsliga bestämmelser och principer, att fortsätta prövningen av det nationella målet trots att det omtvistade beslutet innebär att domaren stängts av från sin tjänst. Den hänskjutande domstolens frågor i mål C-671/20 syftar i huvudsak till att få klarhet i huruvida den hänskjutande domstolen i det målet, mot bakgrund av dessa unionsrättsliga bestämmelser och principer, utan risk för att den ensamdomare som utgör denna domstol ådrar sig disciplinärt ansvar, kan anse att detta beslut inte är bindande, vilket skulle få till följd att det inte finns någon grund för den hänskjutande domstolen att pröva det nationella mål som den tilldelats efter omfördelning till följd av nämnda beslut och att målet följaktligen på nytt ska tilldelas den domare som ursprungligen ansvarade för detta.

- 47 Det framgår av domstolens praxis att tolkningsfrågor som syftar till att göra det möjligt för den hänskjutande domstolen att, *in limine litis*, avgöra sådana processuella svårigheter som de som avser dess egen behörighet att pröva ett mål som är anhängigt vid den eller de rättsverkningar som ska tillerkännas ett domstolsavgörande som kan hindra den hänskjutande domstolen från att fortsätta att pröva ett sådant mål, kan tas upp till prövning enligt artikel 267 FEUF (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 november 2019, A.K. m.fl. (Oavhängigheten hos Högsta domstolens avdelning för disciplinära mål) (C-585/18, C-624/18 och C-625/18, EU:C:2019:982, punkterna 100, 112 och 113 och där angiven rättspraxis, dom av den 6 oktober 2021, W.Ž. (Avdelningen för extraordinär kontroll och offentliga angelägenheter – Tillsättning), C-487/19, EU:C:2021:798, punkterna 93 och 94, och dom av den 16 november 2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim m.fl., C-748/19 – C-754/19, EU:C:2021:931, punkterna 47–49).
- 48 Till skillnad från vad som var fallet i det mål som avgjordes genom domen av den 22 mars 2022, Prokurator Generalny m.fl. (Avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen – Tillsättning) (C-508/19, EU:C:2022:201), som den polska regeringen har hänvisat till, saknar de nationella målen i förevarande fall helt samband med det straffrättsliga förfarande som inletts mot domaren i den hänskjutande domstolen i mål C-615/20 och är inte på något sätt accessoriskt i den mening som avses i punkt 71 i den domen. De slutsatser som följer av nämnda dom kan följaktligen inte överföras på de nationella målen i förevarande mål.
- 49 Härav följer att respektive begäran om förhandsavgörande kan tas upp till prövning.

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första, den andra och den tredje frågan i mål C-615/20

- 50 Den hänskjutande domstolen i mål C-615/20 har ställt den första, den andra och den tredje frågan, vilka ska prövas gemensamt, för att få klarhet i huruvida artikel 2 FEU, artikel 19.1 andra stycket FEU och artikel 47 i stadgan ska tolkas så, att de utgör hinder mot nationella bestämmelser som ger en instans vars oavhängighet och opartiskhet inte kan garanteras behörighet att besluta om att straffrättsliga förfaranden ska inledas mot domare vid allmänna domstolar och, för det fall ett sådant tillstånd meddelas, att de berörda domarna ska stängas av från sina tjänster och deras lön sätts ned under avstängningen.
- 51 Det ska i detta hänseende inledningsvis påpekas att sedan respektive begäran om förhandsavgörande ingavs har kommissionen väckt talan om fördragsbrott mot Republiken Polen vid domstolen, och att domstolen av de skäl som anges i punkterna 91–103 i domen av den

5 juni 2023, kommissionen/Polen (Domares oavhängighet och privatliv) (C-204/21) (nedan kallad domen kommissionen/Polen (Domares oavhängighet och privatliv), och såsom framgår av punkt 1 i domslutet i denna dom, har slagit fast att nämnda medlemsstat har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 19.1 andra stycket FEU genom att ge avdelningen för disciplinära mål, vars oavhängighet och opartiskhet inte kan garanteras, behörighet att avgöra mål som direkt påverkar domares och domarassessorers ställning och ämbetsutövning, såsom ansökningar om tillstånd att inleda ett straffrättsligt förfarande mot domare och domarassessorer.

- 52 Domstolen underströk särskilt, i punkt 101 i nämnda dom, att blott den möjligheten att domare löper en risk för att bli föremål för beslut om tillstånd att inleda straffrättsliga förfaranden som begärts och erhållits vid en instans vars oavhängighet inte kan säkerställas kan påverka dessa domares egen oavhängighet, och detsamma gäller risken för att en sådan instans beslutar om en eventuell avstängning och om en nedsättning av lönen.
- 53 I punkt 102 i samma dom erinrade domstolen om att den redan i punkt 112 i domen av den 15 juli 2021, kommissionen/Polen (Disciplinära förfaranden gentemot domare) (C-791/19, EU:C:2021:596), slagit fast att mot bakgrund av övervägandena i punkterna 89–110 i den domen kan oavhängigheten och opartiskheten hos avdelning för disciplinära mål inte garanteras.
- 54 I förevarande fall framgår det av beslutet om hänskjutande att det omtvistade beslutet, varigenom tillstånd beviljades att inleda ett straffrättsligt förfarande mot den ensamdomare som utgör den hänskjutande domstolen i mål C-615/20, det vill säga en allmän domstol som med stöd av artikel 19.1 andra stycket FEU kan komma att pröva frågor som rör tillämpningen eller tolkningen av unionsrätten, och varigenom nämnda domare stängdes av från sin tjänst och dennes lön sattes ned, antogs med stöd av nationella bestämmelser som EU-domstolen, i domen kommissionen/Polen (Domares oavhängighet och privatliv), funnit strider mot denna unionsrättsliga bestämmelse, såtillvida att de ger en instans vars oavhängighet och opartiskhet inte kan garanteras befogenhet att anta sådana rättsakter.
- 55 De slutsatser som följer av punkterna 91–103 i domen kommissionen/Polen (Domares oavhängighet och privatliv), vilka ligger till grund för det konstaterade fördragsbrottet i punkt 1 i domslutet i den domen, är således tillräckliga för att besvara den första, den andra och den tredje frågan i mål C-615/20, utan att det dessutom är nödvändigt att tolka artikel 2 FEU och artikel 47 i stadgan och pröva de övriga bedömningskriterier som nämns i den hänskjutande domstolens första och tredje fråga.
- 56 I detta sammanhang ska det även erinras om att det följer av artikel 260.1 FEUF att om domstolen finner att en medlemsstat har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt fördragen, är denna medlemsstat enligt artikel 260.1 FEUF skyldig att vidta erforderliga åtgärder för att följa domstolens dom, vars rättskraft omfattar de sak- och rättsfrågor som faktiskt eller med nödvändighet har avgjorts genom det aktuella domstolsavgörandet (dom av den 10 mars 2022, Grossmania, C-177/20, EU:C:2022:175, punkt 35 och där angiven rättspraxis).
- 57 Således är de myndigheter i den berörda medlemsstaten som deltar i utövandet av lagstiftningsmakten skyldiga att ändra de nationella bestämmelser som har varit föremål för en dom om fördragsbrott så att de överensstämmer med unionsrättens krav, och domstolarna i denna medlemsstat är å sin sida skyldiga att vid fullgörandet av sina uppgifter säkerställa att domen följs, vilket bland annat innebär att det ankommer på den nationella domstolen att, på grund av den bindande verkan som EU-domstolens dom är behäftad med, i förekommande fall

beakta de rättsliga kriterier som fastställts i den domen för att avgöra räckvidden av de unionsrättsliga bestämmelser som den nationella domstolen ska tillämpa (dom av den 10 mars 2022, *Grossmania*, C-177/20, EU:C:2022:175, punkt 36 och där angiven rättspraxis).

- 58 Av det ovan anförda följer att det ankommer på den hänskjutande domstolen i mål C-615/20 att med avseende på det nationella målet vidta alla de åtgärder som följer av domen kommissionen/Polen (Domares oavhängighet och privatliv), vilka avses i punkterna 51 och 55 ovan.
- 59 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den första, den andra och den tredje frågan i mål C-615/20 besvaras enligt följande. Artikel 19.1 andra stycket FEU ska tolkas så, att den utgör hinder mot nationella bestämmelser som ger en instans vars oavhängighet och opartiskhet inte kan garanteras behörighet att besluta om att straffrättsliga förfaranden ska inledas mot domare vid allmänna domstolar och, för det fall ett sådant tillstånd meddelas, att de berörda domarna ska stängas av från sina tjänster och deras lön sätts ned under avstängningen.

Den fjärde frågan i mål C-615/20

- 60 Den hänskjutande domstolen i mål C-615/20 har ställt den fjärde frågan för att få klarhet i huruvida artikel 19.1 andra stycket FEU och principen om unionsrättens företrädare, principen om lojalt samarbete i artikel 4.3 FEU och rättssäkerhetsprincipen ska tolkas
- dels så, att en dömande sammansättning vid en nationell domstol som har att pröva ett mål och som består av en ensamdomare mot vilken en instans, vars oavhängighet och opartiskhet inte kan garanteras, har beslutat att straffrättsliga förfaranden får inledas och att vederbörande ska stängas av från sin tjänst med nedsatt lön, har fog för att underlåta att tillämpa ett sådant beslut, vilket hindrar den dömande sammansättningen från att utöva sin behörighet i målet,
 - dels så, att de rättsliga organ som är behöriga att fastställa och ändra sammansättningen av denna nationella domstol också ska underlåta att tillämpa detta beslut, vilket hindrar den dömande sammansättningen från att utöva sin behörighet.
- 61 Enligt fast rättspraxis innebär principen om unionsrättens företrädare att denna rättsordning har företrädare framför respektive medlemsstats nationella rätt. Denna princip medför således en skyldighet för alla myndigheter i medlemsstaterna att säkerställa unionsbestämmelsernas fulla verkan, och medlemsstaternas lagstiftning kan inte påverka verkan av de unionsrättsliga bestämmelserna inom medlemsstaterna (dom av den 6 oktober 2021, *W.Ż.* (Högsta domstolens avdelning för extraordinär kontroll och offentliga angelägenheter – Tillsättning), C-487/19, EU:C:2021:798, punkt 156 och där angiven rättspraxis).
- 62 Nämda princip innebär bland annat att varje nationell domstol som inom ramen för sin behörighet ska tillämpa unionsbestämmelser är skyldig att säkerställa att dessa bestämmelser ges full verkan i det mål som den ska avgöra genom att, med stöd av sin egen behörighet, vid behov underlåta att tillämpa nationell lagstiftning eller praxis som strider mot en unionsrättslig bestämmelse med direkt effekt, utan att det är nödvändigt att vare sig begära eller avvakta ett föregående upphävande av denna genom ett lagstiftnings- eller annat konstitutionellt förfarande (se, för ett liknande resonemang, dom av den 22 februari 2022, *RS* (Verkan av domar från en författningsdomstol), C-430/21, EU:C:2022:99, punkt 53 och där angiven rättspraxis). Iakttagandet av denna skyldighet krävs bland annat för att säkerställa att medlemsstaternas likhet inför fördragen respekteras och utgör ett uttryck för den princip om lojalt samarbete som stadfästs

i artikel 4.3 FEU (se, för ett liknande resonemang, dom av den 22 februari 2022, RS (Verkan av domar från en författningsdomstol), C-430/21, EU:C:2022:99, punkt 55 och där angiven rättspraxis).

- 63 Domstolen har slagit fast att artikel 19.1 andra stycket FEU, tolkad mot bakgrund av artikel 47 i stadgan – som ålägger medlemsstaterna en klar, precis och ovillkorlig resultatförpliktelse bland annat vad gäller oavhängigheten och opartiskheten hos de domstolar som ska tolka och tillämpa unionsrätten samt kravet på att dessa domstolar ska ha inrättats enligt lag – har direkt effekt. Detta innebär att en nationell domstol ska underlåta att tillämpa en bestämmelse, rättspraxis eller administrativ praxis i den nationella rättsordningen som strider mot dessa bestämmelser i unionsrätten såsom de har tolkats av EU-domstolen (se dom kommissionen/Polen (Domares oavhängighet och privatliv), punkt 78 och där angiven rättspraxis).
- 64 Av fast rättspraxis framgår också att även om det inte har antagits några nationella lagstiftningsåtgärder för att få ett fördragsbrott som fastställts av EU-domstolen att upphöra, så ankommer det på de nationella domstolarna att vidta alla nödvändiga åtgärder för att underlätta genomförandet av unionsrättens fulla verkan i enlighet med slutsatserna i den dom i vilken fördragsbrottet fastställts. Enligt principen om lojalt samarbete i artikel 4.3 FEU är de nationella domstolarna dessutom skyldiga att undanröja de otillåtna följderna av en överträdelse av unionsrätten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 mars 2022, Grossmania, C-177/20, EU:C:2022:175, punkterna 38 och 63, och där angiven rättspraxis).
- 65 För att uppfylla de skyldigheter som det erinrats om i punkterna 61–64 ovan ska en nationell domstol underlåta att tillämpa en sådan rättsakt som det omtvistade beslutet, vilket i strid med artikel 19.1 andra stycket FEU innebär att en domare stängts av, när detta är nödvändigt med hänsyn till den aktuella processuella situationen för att säkerställa unionsrättens företräde (se, för ett liknande resonemang, dom av den 6 oktober 2021, W.Ż. (Högsta domstolens avdelning för extraordinär kontroll och offentliga angelägenheter – Tillsättning), C-487/19, EU:C:2021:798, punkterna 159 och 161).
- 66 Eftersom det inom ramen för ett förfarande enligt artikel 267 FEUF uteslutande ankommer på den hänskjutande domstolen att göra en slutlig bedömning av de faktiska omständigheterna samt tillämpningen och tolkningen av nationell rätt, ankommer det på den hänskjutande domstolen att slutgiltigt fastställa de konkreta följderna i det nationella målet i mål C-615/20 av den princip som det erinrats om i föregående punkt. Enligt fast rättspraxis kan EU-domstolen emellertid, på grundval av handlingarna i målet, tillhandahålla den hänskjutande domstolen sådana uppgifter om unionsrättens tolkning som den nationella domstolen kan behöva för detta ändamål (se, för ett liknande resonemang, dom av den 2 mars 2021, A.B. m.fl. (Tillsättning av domare vid Högsta domstolen – Rättsmedel), C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 96 och där angiven rättspraxis).
- 67 Vid förhandlingen vid domstolen hänvisade den polska regeringen till antagandet av ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (lag om ändring av lagen om Högsta domstolen och vissa andra lagar) av den 9 juni 2022 (Dz. U. 2022, position 1259), som trädde i kraft den 15 juli 2022. Enligt de förklaringar som lämnats av den polska regeringen har denna nya lag bland annat upplöst avdelningen för disciplinära mål och infört övergångsbestämmelser. Enligt dessa övergångsbestämmelser har varje domare som varit föremål för beslut från nämnda avdelning om tillstånd att inleda straffrättsliga förfaranden mot vederbörande numera möjlighet att begära omprövning av ärendet av en ny avdelning som inrättats vid Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) genom denna lag, varvid denna avdelning ska pröva en sådan begäran inom högst tolv månader.

- 68 Enligt nämnda regering kan förekomsten av detta nya rättsmedel således göra det möjligt för domaren i den hänskjutande domstolen i mål C-615/20 att få till stånd en eventuell ändring av det omtvistade beslutet, vilket innebär att det inte längre finns anledning att underlåta att tillämpa detta beslut i förevarande fall. EU-domstolen har nämligen själv framhållit, i punkt 161 i domen av den 6 oktober 2021, W.Ż. (Högsta domstolens avdelning för extraordinär kontroll och offentliga angelägenheter – Tillsättning) (C-487/19, EU:C:2021:798), att denna typ av avhjälpande endast är motiverat om det med hänsyn till den aktuella processuella situationen är absolut nödvändigt för att säkerställa unionsrättens företräde.
- 69 Det kan emellertid konstateras att det inte framgår av de förklaringar som den polska regeringen har lämnat att verkningarna av det omtvistade beslutet har upphört till följd av ikraftträdandet av den ovan i punkt 67 nämnda lagen av den 9 juni 2022, och följaktligen inte heller att det föreliggande hindret mot att den hänskjutande domstolen i mål C-615/20, i dess nuvarande sammansättning, fullföljer det nationella förfarandet har undanröjts. Den omständigheten att den berörda domaren numera har möjlighet att ansöka om omprövning av det omtvistade beslutet vid en nyinrättad instans som är skyldig att avgöra målet inom en frist på högst ett år förefaller inte heller – med förbehåll för den slutliga prövning som det ankommer på den hänskjutande domstolen att göra – kunna säkerställa att detta hinder kan undanröjas utan dröjsmål, eventuellt på initiativ av de rättsliga organ som är behöriga att fastställa och ändra sammansättningen av den nationella domstolens dömande sammansättningar, på villkor som är ägnade att säkerställa iakttagandet av principen om unionsrättens företräde.
- 70 Slutligen ska det framhållas att när en sådan rättsakt som det omtvistade beslutet har antagits av en instans som inte utgör en oavhängig och opartisk domstol i den mening som avses i unionsrätten, kan inga överväganden avseende rättssäkerhetsprincipen eller den påstådda rättskraften hos detta beslut med framgång åberopas för att hindra den hänskjutande domstolen och de rättsliga organ som är behöriga att fastställa och ändra sammansättningen av de dömande sammansättningarna i den nationella domstolen från att underlåta att tillämpa ett sådant beslut (se, för ett liknande resonemang, dom av den 6 oktober 2021, W.Ż. (Högsta domstolens avdelning för extraordinär kontroll och offentliga angelägenheter – Tillsättning), C-487/19, EU:C:2021:798, punkt 160).
- 71 I detta hänseende ska det bland annat påpekas att det nationella målet i mål C-615/20 har vilandeförklarats av den hänskjutande domstolen i avvaktan på förevarande dom. I detta sammanhang förefaller det a priori inte kunna skada rättssäkerheten att den domare som utgör den hänskjutande domstolen, i en sammansättning med ensamdomare, fortsätter handläggningen av detta förfarande, särskilt när det är fråga om ett synnerligen komplext förfarande som befinner sig i ett långt framskridet skede. Att denna domare fortsätter förfarandet förefaller tvärtom kunna göra det möjligt att avgöra det nationella målet på ett sätt som är förenligt med dels de krav som följer av artikel 19.1 andra stycket FEU, dels de berörda enskildas rätt till en rättvis rättegång inom skälig tid.
- 72 Under dessa omständigheter finns det grund för den hänskjutande domstolen i mål C-615/20 att underlåta att tillämpa det omtvistade beslutet, så att den, med denna utgångspunkt, kan fortsätta prövningen av det nationella målet i dess aktuella sammansättning utan att de rättsliga organ som är behöriga att fastställa och ändra sammansättningen av den nationella domstolens dömande sammansättningar kan hindra detta.

- 73 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den fjärde frågan i mål C-615/20 besvaras enligt följande. Artikel 19.1 andra stycket FEU, principen om unionsrättens företräde och principen om lojalt samarbete i artikel 4.3 FEU ska tolkas
- dels så, att en dömande sammansättning vid en nationell domstol som har att pröva ett mål och som består av en ensamdomare mot vilken en instans, vars oavhängighet och opartiskhet inte kan garanteras, har beslutat att straffrättsliga förfaranden får inledas och att vederbörande ska stängas av från sin tjänst med nedsatt lön, har fog för att underlåta att tillämpa ett sådant beslut, vilket hindrar den dömande sammansättningen från att utöva sin behörighet i målet,
 - dels så, att de rättsliga organ som är behöriga att fastställa och ändra sammansättningen av denna nationella domstol också ska underlåta att tillämpa detta beslut, vilket hindrar den dömande sammansättningen från att utöva sin behörighet.

Den första och den tredje frågan samt den fjärde frågans första del i mål C-671/20

- 74 Den hänskjutande domstolen i mål C-671/20 har ställt den första och den tredje frågan samt den fjärde frågans första del avseende villkoren för utnämning av ledamöter på avdelningen för disciplinära mål, vilka ska prövas gemensamt, för att få klarhet i huruvida artikel 19.1 andra stycket FEU, samt principen om unionsrättens företräde principen om lojalt samarbete och rättssäkerhetsprincipen ska tolkas
- dels så, att en dömande sammansättning vid en nationell domstol, som efter omfördelning tilldelats ett mål som dessförinnan tilldelats en annan dömande sammansättning vid denna domstol, till följd av ett beslut av en instans vars oavhängighet och opartiskhet inte kan garanteras och som innebär att straffrättsliga förfaranden får inledas mot den ensamdomare som utgör sistnämnda dömande sammansättning och att denna domare ska stängas av från sin tjänst med nedsatt lön, ska underlåta att tillämpa detta beslut och avstå från att pröva målet,
 - dels så, att de rättsliga organ som är behöriga att fastställa och ändra sammansättningen av denna nationella domstol i ett sådant fall är skyldiga att på nytt tilldela det aktuella målet till den dömande sammansättning som ursprungligen ansvarade för det.
- 75 Det framgår av beslutet om hänskjutande i mål C-671/20 att sedan ordföranden för Sąd Okręgowy w Warszawie (Regionala domstolen i Warszawa), antagit det omtvistade beslutet, med innebörden att straffrättsliga förfaranden fick inledas mot domaren I.T. och att vederbörande stängdes av från sin tjänst, beslutat, med stöd av 47b.1 och 47.b.3 i lagen om allmänna domstolar, att uppdra åt ordföranden för den underavdelning där domaren I.T. tjänstgjorde att ändra den dömande sammansättningen i de mål som tilldelats den domaren, med undantag för det mål som denne hänskjutit till EU-domstolen för förhandsavgörande i mål C-615/20. Avdelningsordföranden har följaktligen, med hjälp av det IT-verktyg som är avsett för detta ändamål, fattat beslut om att omfördela målet vid den nationella domstolen till en annan dömande sammansättning, nämligen den hänskjutande domstolen i mål C-671/20.
- 76 Det följer av de överväganden som ligger till grund för svaret på den fjärde frågan i mål C-615/20 att den direkta effekten av artikel 19.1 andra stycket FEU innebär att de nationella domstolarna ska underlåta att tillämpa ett beslut som i strid med nämnda bestämmelse medför att en domare stängs av, när detta är oundgängligt med hänsyn till den aktuella processuella situationen för att säkerställa unionsrättens företräde.

- 77 För att säkerställa effektiviteten av artikel 19.1 andra stycket FEU gäller denna skyldighet bland annat för den dömande sammansättning som tilldelats det aktuella målet på grund av ett sådant beslut. Denna dömande sammansättning är följaktligen skyldig att avstå från att pröva målet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 22 mars 2022, Prokurator Generalny m.fl. (Högsta domstolens avdelning för disciplinära mål – Tillsättning), C-508/19, EU:C:2022:201, punkt 74). Denna skyldighet är även bindande för de rättsliga organ som är behöriga att fastställa och ändra sammansättningen av de dömande sammansättningarna vid den nationella domstolen, vilka följaktligen ska omfördela det aktuella målet till den dömande sammansättning som ursprungligen handlade det.
- 78 Av det skäl som framgår av punkt 70 ovan kan inga överväganden som grundar sig på rättssäkerhetsprincipen eller som har samband med ett påstående om att nämnda beslut vunnit laga kraft åberopas med framgång i förevarande fall.
- 79 Såsom framgår av beslutet om hänskjutande i mål C-671/20, och till skillnad från andra mål som tilldelats domare I.T., vilka under tiden också har tilldelats andra dömande sammansättningar men vars prövning har fullföljts eller, i förekommande fall, avslutats genom ett avgörande som meddelats av dessa nya sammansättningar, har det nationella förfarandet i nämnda mål vilandeförklarats i avvaktan på förevarande dom. Under dessa omständigheter förefaller ett förfarande som återupptagits av domare I.T., trots det dröjsmål som orsakats av det omtvistade beslutet, kunna leda till ett avgörande som är förenligt med såväl de krav som följer av artikel 19.1 andra stycket FEU som de krav som följer av de berörda enskildas rätt till en rättvis rättegång.
- 80 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den första och den tredje frågan samt den första delen av den fjärde frågan i mål C-671/20 besvaras enligt följande. Artikel 19.1 andra stycket FEU samt principen om unionsrättens företräde och principen om lojalt samarbete ska tolkas
- dels så, att en dömande sammansättning vid en nationell domstol, som efter omfördelning tilldelats ett mål som dessförinnan tilldelats en annan dömande sammansättning vid denna domstol, till följd av ett beslut av en instans vars oavhängighet och opartiskhet inte kan garanteras och som innebär att straffrättsliga förfaranden får inledas mot den ensamdomare som utgör sistnämnda dömande sammansättning och att denna domare ska stängas av från sin tjänst med nedsatt lön, ska underlåta att tillämpa detta beslut och avstå från att pröva målet,
 - dels så, att de rättsliga organ som är behöriga att fastställa och ändra sammansättningen av denna nationella domstol i ett sådant fall är skyldiga att på nytt tilldela det aktuella målet till den dömande sammansättning som ursprungligen ansvarade för det.

Den andra frågan och den andra delen av den fjärde frågan i mål C-671/20

- 81 Den hänskjutande domstolen i mål C-671/20 har ställt den andra frågan och den fjärde frågans andra del avseende villkoren för utnämning av ledamöterna på Trybunał Konstytucyjny (Författningsdomstolen), vilka ska prövas gemensamt, för att få klarhet i huruvida artikel 19.1 andra stycket FEU samt principen om unionsrättens företräde och principen om lojalt samarbete ska tolkas så, att de utgör hinder
- dels mot nationella bestämmelser som förbjuder en nationell domstol, vid äventyr av disciplinåtgärder mot de domare som utgör den dömande sammansättningen vid denna domstol, att pröva den bindande verkan av ett beslut som antagits av en instans vars

oavhängighet och opartiskhet inte kan garanteras och som innebär att straffrättsliga förfaranden får inledas mot en domare och att denne ska stängas av från sin tjänst med nedsatt lön, samt förbjuder denna domstol att, i förekommande fall, underlåta att tillämpa detta beslut,

- dels mot rättspraxis från en författningsdomstol som innebär att beslut om utnämning av domare till en sådan instans inte kan bli föremål för domstolsprövning, i den mån sådan rättspraxis kan utgöra hinder mot en dylik prövning.
- 82 Vad för det första gäller de nationella bestämmelser som den hänskjutande domstolen har hänvisat till i mål C-671/20, ska det noteras att enligt artikel 42a.1 och 42a.2 i lagen om allmänna domstolar förbjuds dessa domstolar från att ifrågasätta andra domstolars legitimitet och från att bedöma lagenligheten av utnämningen av en domare eller dennes behörighet att utföra rättskipande uppgifter. Enligt bestämmelserna i artikel 107.1 punkt 3 i samma lag anses bland annat varje åtgärd som en domare vid de allmänna domstolarna vidtar för att ifrågasätta giltigheten av utnämningen av en domare utgöra en disciplinär överträdelse.
- 83 Såsom framgår av den hänskjutande domstolens förklaringar anser den att trots att den – mot bakgrund av EU-domstolens svar på de övriga frågor som ställts – kan vara skyldig att pröva huruvida en sådan rättsakt som det omtvistade beslutet saknar bindande verkan och, i förekommande fall, underlåta att tillämpa denna, så kan dessa nationella bestämmelser utgöra hinder mot en sådan prövning. Enligt den hänskjutande domstolen kan sådana åtgärder nämligen innebära ett ifrågasättande av legitimiteten hos en rättslig myndighet, det vill säga avdelningen för disciplinära mål, och allvarligt äventyra dess funktion. En sådan prövning av huruvida det omtvistade beslutet har bindande verkan skulle samtidigt kräva att den hänskjutande domstolen bedömer lagenligheten av utnämningarna av domarna på nämnda avdelning och deras behörighet att utöva rättskipande uppgifter, och att den prövar huruvida dessa utnämningar skett med giltig verkan.
- 84 Det framgår av svaret på den första och den tredje frågan samt den första delen av den fjärde frågan i mål C-671/20 att de nationella domstolar som ska verkställa ett beslut som, i strid med artikel 19.1 andra stycket FEU, innebär att en domare stängs av från sin tjänst, ska underlåta att tillämpa ett sådant beslut när detta är oundgängligt med hänsyn till den aktuella processuella situationen för att säkerställa unionsrättens företrädelse.
- 85 Under dessa omständigheter kan den omständigheten att en nationell domstol utför de uppgifter som den anförtrotts enligt fördragen och iakttar de skyldigheter som följer av dessa fördrag, genom att tillämpa bestämmelser såsom artikel 19.1 andra stycket FEU, per definition varken förbjudas eller utgöra en disciplinär överträdelse för domare som tjänstgör vid en sådan domstol (se, för ett liknande resonemang, domen kommissionen/Polen (Domares oavhängighet och privatliv), punkt 132).
- 86 I domen kommissionen/Polen (Domares oavhängighet och privatliv) slog EU-domstolen, av de skäl som angavs i punkterna 198–219 i den domen och såsom framgår av punkt 3 i domslutet, fast att Republiken Polen har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 19.1 andra stycket FEU jämförd med artikel 47 i stadgan samt enligt principen om unionsrättens företrädelse, genom att anta och bibehålla artikel 42a.1 och 42a.2 i lagen om allmänna domstolar, vilken förbjuder varje nationell domstol att kontrollera iakttagandet av de unionsrättsliga kraven på att domstolarna ska vara oavhängiga och opartiska samt ha inrättats enligt lag.

- 87 I enlighet med punkterna 125–163 samt punkt 2 i domslutet i den domen slog domstolen även fast att Republiken Polen hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 19.1 andra stycket FEU, jämförd med artikel 47 i stadgan, genom att anta och bibehålla artikel 107.1 punkterna 2 och 3 i lagen om allmänna domstolar, vilken gör det möjligt att anse att prövningen av huruvida unionens krav på en oavhängig och opartisk domstol som har inrättats enligt lag har iakttagits utgör en disciplinär överträdelse.
- 88 Det har redan i punkterna 56, 58 och 61–64 ovan erinrats om att det – med hänsyn till rättskraften hos de domar varigenom domstolen fastställer ett sådant fördragsbrott och den direkta effekten av artikel 19.1 andra stycket FEU samt principen om unionsrättens företräde – ankommer på de nationella domstolarna, och således på den hänskjutande domstolen i mål C-671/20, att i de mål som de nationella domstolarna har att pröva, underlåta att tillämpa de nationella bestämmelser som har bedömts strida mot denna unionsrättsliga bestämmelse. Härav följer att de aktuella nationella bestämmelserna, och särskilt de förbud som de medför för de allmänna domstolarna, inte kan utgöra hinder mot att den hänskjutande domstolen prövar huruvida det omtvistade beslutet har bindande verkan och underlåter att tillämpa detta, såsom den är skyldig att göra.
- 89 Vad för det andra gäller den praxis från Trybunał Konstytucyjny (Författningsdomstolen) som den hänskjutande domstolen har hänvisat till, framgår det av de förklaringar som den hänskjutande domstolen har lämnat att den anser att denna rättspraxis även kan utgöra hinder mot att den prövar villkoren för att utnämna ledamöter till avdelningen för disciplinära mål, för att försäkra sig om att denna instans är oavhängig och opartisk och, i förekommande fall, slå fast att det omtvistade beslutet inte ska tillämpas.
- 90 Utan att det är nödvändigt att pröva den andra delen av den fjärde frågan, avseende villkoren för utnämning av ledamöterna på författningsdomstolen, räcker det att erinra om att principen om unionsrättens företräde, med hänsyn till att artikel 19.1 andra stycket FEU har direkt effekt, innebär att de nationella domstolarna är skyldiga att underlåta att tillämpa varje nationell rättspraxis som strider mot denna unionsrättsliga bestämmelse, såsom den tolkats av EU-domstolen (se, för ett liknande resonemang, domen kommissionen/Polen (Domares oavhängighet och privatliv), punkt 78 och där angiven rättspraxis).
- 91 Det ska dessutom erinras om att för det fall en nationell domstol, till följd av domar som meddelats av EU-domstolen, finner att en författningsdomstols praxis strider mot unionsrätten, kan den omständigheten att en sådan nationell domstol, i enlighet med principen om unionsrättens företräde, underlåter att tillämpa denna konstitutionella praxis inte medföra att den ådrar sig disciplinärt ansvar (domen kommissionen/Polen (Domares oavhängighet och privatliv), punkt 151 och där angiven rättspraxis).
- 92 Det ankommer således på den hänskjutande domstolen i mål C-671/20 att underlåta att tillämpa de nationella bestämmelser som avses i punkterna 86 och 87 ovan samt den rättspraxis från Trybunał Konstytucyjny (Författningsdomstolen) som avses i punkt 89 ovan, i den mån som nämnda bestämmelser och nämnda rättspraxis kan utgöra hinder mot att den hänskjutande domstolen underlåter att tillämpa det omtvistade beslutet och följaktligen avstår från att pröva det nationella målet.
- 93 Mot bakgrund av samtliga ovanstående överväganden ska den andra frågan i mål C-671/20 besvaras enligt följande. Artikel 19.1 andra stycket FEU samt principen om unionsrättens företräde och principen om lojalt samarbete ska tolkas så, att de utgör hinder

- dels mot nationella bestämmelser som förbjuder en nationell domstol, vid äventyr av disciplinåtgärder mot de domare som utgör den dömande sammansättningen vid denna domstol, att pröva den bindande verkan av ett beslut som antagits av en instans vars oavhängighet och opartiskhet inte kan garanteras och som innebär att straffrättsliga förfaranden får inledas mot en domare och att denne ska stängas av från sin tjänst med nedsatt lön, samt förbjuder denna domstol att, i förekommande fall, underlåta att tillämpa detta beslut,
- dels mot rättspraxis från en författningsdomstol som innebär att beslut om utnämning av domare till en sådan instans inte kan bli föremål för domstolsprövning, i den mån sådan rättspraxis kan utgöra hinder mot en dylik prövning.

Rättegångskostnader

- 94 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

- 1) Artikel 19.1 andra stycket FEU ska tolkas så, att den utgör hinder mot nationella bestämmelser som ger en instans vars oavhängighet och opartiskhet inte kan garanteras behörighet att besluta om att straffrättsliga förfaranden ska inledas mot domare vid allmänna domstolar och, för det fall ett sådant tillstånd meddelas, att de berörda domarna ska stängas av från sina tjänster och deras lön sätts ned under avstängningen.**
- 2) Artikel 19.1 andra stycket FEU, principen om unionsrättens företräde och principen om lojalt samarbete i artikel 4.3 FEU ska tolkas**
 - dels så, att en dömande sammansättning vid en nationell domstol som har att pröva ett mål och som består av en ensamdomare mot vilken en instans, vars oavhängighet och opartiskhet inte kan garanteras, har beslutat att straffrättsliga förfaranden får inledas och att vederbörande ska stängas av från sin tjänst med nedsatt lön, har fog för att underlåta att tillämpa ett sådant beslut, vilket hindrar den dömande sammansättningen från att utöva sin behörighet i målet,
 - dels så, att de rättsliga organ som är behöriga att fastställa och ändra sammansättningen av denna nationella domstol också ska underlåta att tillämpa detta beslut, vilket hindrar den dömande sammansättningen från att utöva sin behörighet.
- 3) Artikel 19.1 andra stycket FEU samt principen om unionsrättens företräde och principen om lojalt samarbete ska tolkas**
 - dels så, att en dömande sammansättning vid en nationell domstol, som efter omfördelning tilldelats ett mål som dessförinnan tilldelats en annan dömande sammansättning vid denna domstol, till följd av ett beslut av en instans vars oavhängighet och opartiskhet inte kan garanteras och som innebär att straffrättsliga förfaranden får inledas mot den ensamdomare som utgör sistnämnda dömande

sammansättning och att denna domare ska stängas av från sin tjänst med nedsatt lön, ska underlåta att tillämpa detta beslut och avstå från att pröva målet,

- **dels så, att de rättsliga organ som är behöriga att fastställa och ändra sammansättningen av denna nationella domstol i ett sådant fall är skyldiga att på nytt tilldela det aktuella målet till den dömande sammansättning som ursprungligen ansvarade för det.**

4) Artikel 19.1 andra stycket FEU samt principen om unionsrättens företräde och principen om lojalt samarbete ska tolkas så, att de utgör hinder

- **dels mot nationella bestämmelser som förbjuder en nationell domstol, vid äventyr av disciplinåtgärder mot de domare som utgör den dömande sammansättningen vid denna domstol, att pröva den bindande verkan av ett beslut som antagits av en instans vars oavhängighet och opartiskhet inte kan garanteras och som innebär att straffrättsliga förfaranden får inledas mot en domare och att denne ska stängas av från sin tjänst med nedsatt lön, samt förbjuder denna domstol att, i förekommande fall, underlåta att tillämpa detta beslut,**
- **dels mot rättspraxis från en författningsdomstol som innebär att beslut om utnämning av domare till en sådan instans inte kan bli föremål för domstolsprövning, i den mån sådan rättspraxis kan utgöra hinder mot en dylik prövning.**

Underskrifter